

Monument a les víctimes de la Guerra Civil (2000)

Granollers

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: Cementiri Municipal.
Emplaçament: Camí del Cementiri, s/n
Alçada: 193

Coordenades:

Latitud: 41.60866
Longitud: 2.29979
UTM Est (X): 441656
UTM Nord (Y): 4606564

Classificació

Número de fitxa: 08096 - 526
Àmbit: Patrimoni moble
Tipologia: Element urbà
Estil / època: Contemporani
Segle: XXI
Any: 2000
Autoria de l'element: Albert Malavia
Estat de conservació: Bo
Protecció: Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés: Fàcil
Ús actual: Simbòlic
Titularitat: Pública
Titular: Ajuntament de Granollers

Fitxes associades:

[Cementiri Municipal / Cementiri Nou](#)
[Refugi antiaeri de la plaça de Maluquer i Salvador](#)
[Pintura mural A refugi](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dl., 10/06/2024 - 11:14

Descripció

Monument en memòria dels bombardeigs sobre Granollers durant la Guerra Civil, emplaçat en el lloc del cementiri on van ser enterrades moltes de les víctimes. El muntatge artístic és obra d'Albert Malavia.

Consisteix en un element de pedra natural que té un vidre rectangular sobrealçat, amb la inscripció següent: "Als morts en els bombardejos del 31 de maig de 1938 i 24, 25 i 26 de gener de 1939. A totes les víctimes innocents de les guerres. Mai més !!". "Granollers, 31 de maig de 2000". Aquesta inscripció es reflecteix sobre la llosa de pedra. El muntatge inclou un peveter metàl·lic que està col·locat en diagonal a un costat. Tot el conjunt es troba en un parterre.

Cada any, coincidint amb l'aniversari del bombardeig, s'encén el peveter per recordar les víctimes.

Observacions:

Consta d'un plafó informatiu dels Espais de Memòria (Memorial democràtic).

Història

El dimarts 31 de maig de 1938, a les 9.05 hores del matí, durant un minut cinc avions italians Savoia-S 79, amb base a l'illa de Mallorca i a les ordres de l'Exèrcit franquista, van atacar Granollers. Els avions van descarregar un total de 60 explosius i 750 quilos de metralla. Els objectius del bombardeig eren punts estratègics de comunicació, com l'estació de ferrocarril de la línia del Nord, el pont sobre el riu Congost i el camp d'aviació de Llerona-la Garriga. També els tallers de muntatge i reparació d'avions, així com les centrals elèctriques situades al carrer del Rec. Cap d'aquests objectius va ser afectat, i les bombes van caure al centre de la població.

La Plaça Major va ser el lloc on es van causar més morts, ja que en aquell moment moltes persones s'abastien d'aliments racionats al mercat municipal situat dins de la Porxada. Les bombes van afectar bàsicament dones i criatures. L'edifici de la Porxada va patir desperfectes, ja que se'n va desplomar part de la coberta. El balanç general van ser centenars de morts (amb les dades que actualment es coneixen n'hi ha registrats 226). La xifra de ferits greus va ser de 165. Els edificis sinistrats van ser més d'un centenar. Les imatges del bombardeig de Granollers van ser notícia internacional i van provocar nombroses protestes i mostres de solidaritat, així com la condemna de la premsa internacional. Els bombardejos indiscriminats contra la població civil perpetrats per l'exèrcit franquista representaven un salt qualitatiu en la manera de fer la guerra, mai vist fins aleshores.

Les víctimes van ser arreglerades en el cementiri, a prop d'aquest indret, per ser reconegudes. Però no es pot verificar el nombre aproximat que hi van ser finalment sepultades. Devien ser un gran nombre, i només unes poques es van identificar amb creus.

Una segona tanda de bombardeigs va tenir lloc la nit del 23 al 24 de gener i els dies 24, 25 i 26 de gener de 1939. L'aviació italiana, la legió Còndor alemanya i l'aviació Hispana van tornar a bombardejar la ciutat i van provocar desenes de morts, ferits i molts desperfectes en cases i indústries, així com a l'Hospital Asil. En aquest nou episodi molta gent va passar uns quants dies tancada als refugis. Al cap de poc, el 28 de gener de 1939, les tropes de Franco entraven a Granollers

Els bombardejos de la Guerra Civil van causar un fort impacte a la ciutat i han quedat ben presents en la memòria popular dels granollerins. Amb l'arribada de la democràcia la fossa comuna on van ser enterrades moltes de les víctimes es convertí en un espai d'homenatge. El 1988 es va commemorar de manera significativa el cinquantè aniversari dels bombardeigs. Aleshores es va inaugurar el primer monument al cementiri en record de les víctimes. L'any 2008, coincidint amb els 70 anys, es va inaugurar el Centre de Cultura per la Pau can Jonch, on s'hi pot veure un petit muntatge expositiu sobre aquests fets. Un dels propòsits del centre ha estat recuperar la memòria de la Guerra Civil i dels bombardejos, i donar-los a conèixer a la ciutadania mitjançant una diversitat d'actuacions. Entre d'altres, s'ha adequat un itinerari sobre els bombardejos a la ciutat, s'han col·locat unes rajoles que fan memòria dels indrets bombardejats, s'ha creat el Bosc de la Pau: un espai amb arbres dedicats a la memòria de les víctimes dels bombardejos. També s'ha impulsat el Manifest "Granollers Ciutats obertes a la pau". Aquestes iniciatives formen part del projecte Memorial Democràtic.

Entre aquestes iniciatives, el 31 de maig de l'any 2000 es va inaugurar aquest segon monument en memòria del bombardeig, emplaçat a l'indret del cementiri on moltes de les víctimes van ser enterrades. Cada any, coincidint amb l'aniversari del bombardeig, s'encén el peveter del monument en record seu.

Bibliografia

Enllaços d'interès:

[Monuments Commemoratius de Catalunya](#)

